

Slovenska
filharmonija

Sezona 26|27

Katarza

17. in 18. 9. 2026

Cankarjev dom Gallusova dvorana

SMS 1

Same
mogočne
skladbe

SMS 1 Same
mogočne
skladbe

17. in 18. 9. 2026 ob 19.30

Cankarjev dom Gallusova dvorana

Katarza

Orkester Slovenske filharmonije

Kahi Solomnišvili *dirigent*

Miran Kolbl *koncertni mojster*

ARS

Koncert snema in neposredno prenaša
program Ars – 3. program Radia Slovenija.

Gustav Mahler (1860–1911)

prir. Deryck Cooke (1919–1976)

Simfonija št. 10 v Fis-duru

Adagio

Scherzo

Purgatorij

Scherzo

Finale

Simfonično ustvarjanje **Gustava Mahlerja** ponavadi delimo v tri sklope: simfonije št. 2, 3 in 4 vse po vrsti kot tematsko gradivo izrabljajo samospeve iz cikla *Dečkov čudežni rog* in zato vključujejo tudi pevske glasove in programske narative, s simfonijami št. 5, 6 in 7 je Mahler stopil na pot absolutnih glasbenih form in simfonične abstrakcije, simfonije št. 8, 9 in 10 pa skupaj s *Pesmijo o zemlji* sestavljajo cikel simfonij, v središču katerih sta ljubezen in smrt.

V resnici je Mahler v zadnjih letih življenja doživel nekaj močnih tragičnih udarcev. Najprej smrt štiriletne hčerke Anne Marie, za katero ga je žena Alma okrivila, češ da je s skladbo *Pesmi za umrlimi otroki* napovedoval kruto usodo. Ob raziskovanju vzrokov otrokove smrti so zdravniki pregledali še Mahlerja in odkrili neozdravljivo srčno napako, zaradi katere je moral opustiti marsikateri priljubljeni šport. Tem grenkobam so se pridružile še spletke v Dunajski dvorni operi, ki so ga prisilile, da je zapustil direktorsko mesto in se podal v New York. Za skladatelja, čigar osebnost je bila nagnjena k različnim nevrozam, so bili to hudi udarci in ne preseneča, da je pričel še intenzivneje razmišljati o človeški minljivosti. S tem je povezano tudi vraževerno izmikanje pisanju *Devete simfonije*, saj naj bi večina velikih simfonikov napisala zgolj devet simfonij (Beethoven, Bruckner, Dvořák, na poseben način Schubert). Zato je Mahler še pred *Deveto* napisal *Pesem o zemlji*, ki je sicer vsebinsko simfonija, a se namenoma izogiba tej označbi v naslovu, šele nato pa se je lotil

pisanja *Devete simfonije*. Zdelo se je, da je urok tako razrešen, *Desete simfonije* pa vendarle ni končal, prehitela ga je smrt, zato je postal še eden izmed velikih simfonikov, ki so dokončali devet simfonij.

Zadnjo, fragmentarno ohranjeno

Simfonijo št. 10 je Mahler ustvarjal poleti leta 1910 v svoji poletni hiši v Toblachu na Južnem Tirolskem. Toda idilična pokrajina je le prikrivala močne notranje stiske, ki jih je še poglobila odkrita Almina nezvestoba. Mahler je namreč prestregel pismo, ki ga je Almin ljubimec, takrat še vzpenjajoči se arhitekt, kasneje oče gibanja Bauhaus, Walter Gropius poslal svoji ljubimki na »nenavaden« naslov: »Gospodu direktorju Mahlerju, nekje na Tirolskem«. V pismu je rotil Almo, naj zapusti Mahlerja, ta pa je Gropiusa kavalirsko povabil na svoj dom, da se pogovori z njo, sam pa je ob nenadni izgubi libida na vrat na nos odhitel na posvet k Sigmundu Freudu v Leiden. Veliki psihoanalitik je spoznal, da Mahler trpi za sindromom Marije, torej za preveliko navezanostjo na mater, hkrati pa je skladatelja pomiril, da Alma išče predvsem očetovsko figuro. Tako mu je ob vrnitvi uspelo prepričati ženo, da je obstala ob njem, sam pa se je lotil pisanja nove simfonije, v katero je zlival svojo novovzbujeno ljubezen do Alme in tudi kesanje zaradi številnih prestopkov, ki jih je storil zoper njo. O takšni močni osebni prizadetosti pričajo številni čustveni zapisi, s katerimi so popisane skice simfonije.

SMS 1

Same
mogočne
skladbe

Toda dela Mahlerju ni več uspelo dokončati. Februarja 1911 se mu je ponovilo vnetje grla, ki se je razvilo v resno okužbo. Odpovedati je moral vse nadaljnje koncerte in ne dolgo po vrnitvi v Evropo je umrl. O skicah za *Deseto simfonijo* so se kmalu pričele spletati številne legende, med drugim ta, da jih je Mahler ukazal zažgati, pa tudi pomisel, da so delo napol norega skladatelja. Alma Mahler je morda tudi zato skice kar trinajst let skrivala pred javnostjo, nato pa je vendarle zaprosila svojega takratnega zeta, skladatelja Ernsta Křeneka, da bi pripravil verzijo za izvedbo. Křenek je opazil, da sta le z nekaj popravki izvedljiva prvi in tretji stavek, medtem ko so se mu zdele skice za ostale stavke vendar še preveč neizdelane. V nadaljevanju je Alma za posege naprosila tudi Arnolda Schönberga in Dmitrija Šostakoviča, a sta oba odklonila, dela pa se je lotil angleški muzikolog **Deryck Cooke**, čigar namen ni bil toliko »končati« simfonijo, temveč usposobiti ohranjene skice do tolikšne mere, da jih bo mogoče izvesti in jih s tem predstaviti širšemu občinstvu. Bil je namreč prepričan, da ima »Mahlerjeva glasba celo v svojem nepopolnem in neizdelanem stanju takšen pomen, moč in lepoto, da je mogoče pozabiti na kakšne nejasnosti glede notnega zapisa in občasno pomožno komponiranje pastišev«. Poudaril je, da je približno devetdeset odstotkov glasbe, ki jo slišimo ob izvedbi, dejansko Mahlerjeve. Alma Mahler je sprva nasprotovala izvedbi celotne simfonije, a ko jo je prvič zasebno slišala kot celoto, jo je ganila do solz in je prepoved umaknila.

Simfonija je zasnovana v formi loka. Prvi in zadnji stavek sta si zrcalna tako po dolžini kot v počasnem tempu, podobno velja tudi za drugi in četrti stavek, torej za scherza, ki sta si ponovno sorodna v trajanju, medtem ko je na sredino postavljen kratek, na videz mimobežen stavek, v katerem pa je v resnici skrit tematski material za četrti in peti stavek.

Prvi stavek je napisan v razširjeni sonatni obliki, ki material črpa iz treh tematskih kompleksov. Prvega predstavijo viole in ga zaznamuje izrazito kromatično gibanje, ki se ves čas izmika jasni tonalni opredeljenosti, zaradi česar prihaja v stik z glasbo druge dunajske šole (Schönberg, Berg, Webern), nato pa nastopi prva, topla tema v polnih godalih, ki jih z akordi podpirajo pozavne. Tu smo na Mahlerjevih domačih tleh, globoka občutenost in nežnost marsikje spominjata na znameniti *Adagietto*, toda mir se kmalu umakne naslednji temi, ki se spogleduje s plesno ironičnostjo, nekakšnim zadržanim besom. V nadaljevanju Mahler plete gosto mrežo iz predstavljenega gradiva, dokler proti koncu ne doseže srhljivega vrhunca na nizu akordov, ki zvenijo kot orgelske miksture, te pa nato kulminirajo v močno disonantnem akordu. Od tu naprej glasba nežno potihne v tišino.

Drugi stavek je živahen scherzo, v katerem se stalno menjuje metrum, zato nosijo značilne plesne figure tudi občutek bolečine in ironije. Takšna nestabilnost je v sredini stavka uravnotežena s kontrastnim nostalgичnim ländlerjem. Tretji stavek nosi naslov *Purgatorij*,

SMS 1

Same
mogočne
skladbe

vendar Mahler ne meri na Dantejevo *Božansko komedijo*, temveč na pesem prijatelja Siegfrieda Lipinerja, katere tema je prevara. Kot stalni ostanato si je Mahler sposodil spremljavo iz svoje pesmi *Tuzemsko življenje*, ki govori o otroku, ki umre zaradi lakote. Nad to na videz umirjeno in stalno spremljavo se vrtijo kratke melodične figure, iz katerih sta razvita naslednja stavka. Nad začetkom drugega scherza je Mahler zapisal: »Hudič pleše v meni, norost, prekleta, me ima v pesti. Uniči me!« Glasba je divja, demonična, mestoma satirična, v vmesnem triu pa se tema iz *Purgatorija* spremeni v počasni valček. Stavek se konča s strašnim, zamolklim udarcem na veliki boben, kakršnega naj bi skladatelj slišal v New Yorku, ko je z okna svojega hotela spremljal pogreb pogumnega gasilca. Prav ta udarec služi kot prehod v zadnji stavek, kjer se v tubi razvije kratka lestvična pogrebna misel, iz te turobne glasbe pa naenkrat vzbrsti lebdeča melodija eterične lepote v solistični flavti, nad katero je Mahler zapisal »Almschi!« in »Živeti zate! Umreti zate!«. Nato se tempo postopoma pospeši in v več epizodah, ki jih ponovno prekinja misel na pogrebni sprevod, Mahler stopnjuje napetost do vrhunca znova na istem disonantnem akordu kot v prvem stavku, ki mu zatem odgovori tema viol ravno tako iz začetnega stavka, tokrat v rogovih. Od tu doseže glasba še nekaj vrhuncev strastnosti in nežnosti, nato pa potihlo ponikne, dokler tik pred koncem ponovno ne vzmahne v velikem skoku,

v katerem lahko prepoznamo jasno aluzijo na ljubezensko smrt iz Wagnerjeve glasbene drame *Tristan in Izolda*. Ni se mogoče izogniti občutku, da je poslednji stavek Mahlerjeve glasbe v resnici nekakšna predsmrtna destilacija ljubezni v glasbo.

Gregor Pompe

Kahi Solomnišvili

Foto: Taira Tairadate

Gruzijski dirigent **Kahi Solomnišvili** je glasbeno kariero začel kot pianist ter se javnosti predstavil na najrazličnejših koncertih in festivalih. Leta 2007 je bil sprejet na študij dirigiranja na Državnem konservatoriju v Tbilisiju, kjer je šest let pozneje dokončal magisterij. Ob študiju se je udeleževal izobraževanj iz opernega in simfoničnega dirigiranja pri Gianluciu Marcianu, takratnem glavnem dirigentu Državnega gledališča Opera in balet v Tbilisiju, in začel po letu 2014 z omenjenim tbilisijskim gledališčem sodelovati tudi sam.

Leta 2017 je prejel nagrado Tsinandali na področju glasbe in leta 2021 na istoimenskem festivalu nastopil v vlogi pomočnika dirigenta. Od leta 2022 asistira svetovno znanemu dirigentu Charlesu Dutoitu, sodeloval pa je še s Poljsko baltsko filharmonijo Frédérica Chopina v Gdansku, izraelskim orkestrom Sinfonietta Beer-Shava, Tbilisijskim državnim komornim orkestrom – Gruzijsko Sinfonietto, Filharmoničnim orkestrom iz Monte Carla in različnimi mladinskimi orkestri. Nastopil je na mnogih festivalih, med drugim na Festivalu Marthe Argerich v Buenos Airesu. Pogosto vodi tudi Buenosaireški filharmonični orkester in dirigira v gledališču Teatro Colón.

V sezoni 2024/25 je prevzel mesto glavnega dirigenta Orkestra Slovenske filharmonije in leta 2025 postal tudi glavni dirigent Gruzijskega filharmoničnega orkestra.

Že 14 let podpiramo mlade talente z razpisom Mladi upi

Prijavi se na
mladi-upi.si

Erazem Žganjar
flavtist

Zavod
Vse bo v redu

 europlakat

DELO

MØBILIZE
FINANCIAL SERVICES

HITRADIO
center

Sio1NET.

in2

 COMTRADE
SYSTEM INTEGRATION

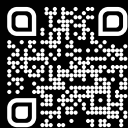
 GENEPLANET

mladi-upi.si

Slovenska
filharmonija

Vpis abonmajev 26|27 *Barvito*

T 01 24 10 810

E info@filharmonija.si

www.filharmonija.si

 triglav

generalni
pokrovitelj

Možnost spletnega nakupa!

Napovedujemo

September, oktober 2026

VIP 1 **Visoko**

27. september 2026 ob 19.30

Slovenska filharmonija Dvorana Marjana Kozine

Ženski zbor Slovenske filharmonije

Godalni ansambel

Orkestra Slovenske filharmonije

Stephen Layton *dirigent*

Urška Križnik Zupan *harfa*

Jože Rošer, Metod Tomac *rog*

Spored:

Rheinberger, Mlakar, Brahms, Fauré, Holst, Slakan

SOS 1 **Neoheroj**

30. september 2026 ob 19.30

Cankarjev dom Gallusova dvorana

Predstavitev skladb s sporeda ob 18.30

Orkester Slovenske filharmonije

Johannes Kalitzke *dirigent*

Joonas Ahonen *klavir*

Maria Leben *sopran*

Spored:

Miheil Šugliašvili: Polikronija za orkester

Hans Abrahamsen: Leva, sama, koncert za klavir za levo roko in orkester

Klemen Leben: Neoheroj

Maurice Ravel: Koncert za klavir za levo roko in orkester
v D-duru

DA! 1 **Odkrivamo** **skrivnostni svet ... junakov**

3. oktober 2026 ob 10.00 in 12.00

Slovenska filharmonija Dvorana Marjana Kozine

Orkester Slovenske filharmonije

Sam Burstin *dirigent*

Franci Krevh *povezovallec*

Spored:

Copland, Rossini, Beethoven, Rimski-Korsakov, Williams

FKK 1 **Večni počitek**

8. in 9. oktober 2026 ob 19.30

Cankarjev dom Gallusova dvorana

Orkester in Zbor Slovenske filharmonije

Komorni zbor Megaron

Michael Sanderling *dirigent*

Pietro Savonitto *oboa*

Jurij Jenko *klarinet*

Jože Rošar *rog*

Paolo Calligaris *fagot*

Mojca Bitenc Križaj *sopran*

Nuška Drašček *alt*

Žiga Čopi *tenor*

Tomaž Štular *bas*

Spored:

Johannes Brahms: Variacije na Haydnovo temo v B-duru,
op. 56a

Wolfgang Amadeus Mozart: Koncertantna simfonija za
oboo, klarinet, rog in fagot
v Es-duru, KV 297b

Robert Schumann: Rekviem, op. 148

**Slovenska
filharmonija**

www.filharmonija.si

Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije
Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T 01 24 10 800
E info@filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je
Vlada Republike Slovenije. Dejavnost Slovenske
filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.

triglav

generalni
pokrovitelj

Medijski pokrovitelji:

SiolNET.

TAM TAM

Partner:

Koncertni list Slovenske filharmonije
Same mogočne skladbe – SMS 1
Izdala: Slovenska filharmonija
Direktor Slovenske filharmonije: Nejc Avbelj
Avtor spremne besede: Gregor Pompe
Jezikovni pregled: Ana Kodelja
Oblikovanje: Arih Dinamik, d. o. o.
Prelom: Vlado Trifkovič
Ljubljana, september 2026

Redakcija koncertnega lista je bila končana
14. septembra 2026.

Slovenska filharmonija –
Academia philharmonicorum

@slofilharmonija

ISSN 2350-5117